

VERSLAG d.d. 4 september 2019 van de vergadering van de Statencommissie Bestuur, Economie en Middelen, gehouden in het provinciehuis van Utrecht

Voorzitter: mw.ir. M. de Widt

Aanwezig: mr. H. Oosters (cdK), mw. H. Bruins Slot (gedeputeerde), ir. R. van Muilekom (gedeputeerde), R. Strijk (gedeputeerde) en A. Schaddelee (gedeputeerde);
Mw. H. Bittich (Denk), mw. A.C. Boelhouwer (GroenLinks), mr. B.M.H. de Brey MBA (VVD), R.G.J. Dercksen (PVV), ing. L.C. van den Dikkenberg (SGP), drs. E.H.R. Dinklo (FvD), mw. F. Demir (Denk), H. van Déun (PVV), M.J. de Droog, MSc en RA (D66), M.E.J. Eggermont (SP), mw.mr. N.M. Groen MA (GroenLinks), mw. N. de Haan-Mourik (ChristenUnie), F. Hazeleger (SGP), mw. W.M.M. Hoek (50PLUS), mw. drs. J.P. d'Hondt (PvdA), V.C. Janssen (VVD), drs. A.H.L. Kocken (VVD), drs. J. van Oort (ChristenUnie), H.O. Suna (PvdA), M. Talhaoui (PvdA), W. Ubaghs (PVV), J.C. van Wijk (FvD), C. Westerlaken (CDA) en W. Wijntjes (CDA);

Van ambtelijke zijde aanwezig:

Drs. T.J. Dorst (griffier) en mw. G. van Weerd (verslag).

---

1. OPENING EN ALGEMEEN

1.1 Opening

De voorzitter opent deze commissievergadering en heet de aanwezigen welkom.

1.2 Vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. TER BESPREKING

2.1 [Statenvoorstel jaarrekening 2017 inclusief de controleverklaring](#)

De voorzitter geeft de fracties gelegenheid om vragen te stellen aan GS.

Mevrouw Groen vraagt namens GroenLinks wat het stempel van goedkeuring op de jaarrekening 2017 van de accountant precies inhoudt. De accountant geeft stevige aanbevelingen en oordelen mee in haar rapportage. Het gaat om oordelen die iedereen zich moet aantrekken, zowel de organisatie als PS en GS.

- Er is aan € 12,2 miljoen aan onzekerheden blijven staan en er is voor € 2 miljoen aan fouten geconstateerd in deze jaarrekening, maar deze bevinden zich nog ruim binnen de goedkeuringstoleranties. Die marges worden door PS vastgesteld. Wellicht moet toch nog eens worden nagedacht over aanpassing van deze marges. Graag hoort zij dienaangaande de visie van de gedeputeerde.
- Uit het rapport komt het punt van de governance naar voren, o.a. een noodzakelijke versterking van de financiële administratie en een verbetering van de kwaliteit van de organisatie. Daarvoor is een plan opgesteld en in het coalitieakkoord is iets opgenomen over de versterking van de financiële administratie. Zij weet dat het moeilijk is geschikt personeel te vinden in deze moeilijke arbeidsmarkt. Zij vraagt GS hoe het daarmee staat. Hoe gaat dat

proces en hoe zullen PS daarvan op de hoogte worden gehouden, bv. als het moeilijk blijkt te zijn medewerkers aan te trekken?

Mevrouw d'Hondt memoreert dat er vanmiddag een leerzame bijeenkomst met de accountant plaatsvond. Het valt haar op dat het Nederlands van accountants anders is dan het gangbare Nederlands. Er is voor € 12,2 miljoen aan onzekerheden geconstateerd maar waar is dat geld gebleven? Haar fractie schrok daar erg van. De accountant gaf aan wel over de bonnetjes te beschikken: het geld is niet in de zakken van de BAM verdwenen zonder dat de provincie daar iets van terug zag maar de mandaatregelingen zijn niet op de orde, terwijl kostendeskundigen slechts ad hoc en niet structureel werden geraadpleegd.

De heer Dercksen vraagt zich af of hij wel dezelfde vergadering als mevrouw d'Hondt heeft bijgewoond. Er zijn wel degelijk kosten met bonnetjes, die met de Uithoflijn te maken hebben, aan de BAM betaald. Onzekerheden over de rechtmatigheid van betalingen zijn er ook en dan is het onterecht te zeggen dat er niets aan de hand zou zijn. Het geld is wel degelijk naar de BAM gegaan. Om die reden heeft hij vanmiddag gevraagd of de provincie geld kan terugvorderen van de BAM, omdat niet geleverd is wat er was afgesproken.

Mevrouw d'Hondt bedoelde te zeggen dat er prestaties tegenover het geld staan. De accountant zegt ook dat er geen sprake is van fraude, maar van onzekerheden. Kan de gedeputeerde het verschil uitleggen tussen fraude en onzekerheid, ook omdat er in de media lelijke zaken over deze organisatie worden geschreven. Het is zaak dat PS goed begrijpen waar het precies over gaat en dat woorden niet verschillend worden geïnterpreteerd.

De heer Dercksen wijst erop dat in de bespreking van vanmiddag wel degelijk het woord "fraude" is gebruikt. De accountant heeft daarbij nadrukkelijk aangegeven dat ze daarover geen conclusies kan trekken. Mevrouw d'Hondt geeft nu een andere weergave van dat gesprek.

Mevrouw d'Hondt heeft van de accountant begrepen dat ze geen fraude heeft geconstateerd.

De heer De Brey vraagt de heer Dercksen concreet aan te geven waar hij aanwijzingen ziet voor fraude: waar leidt hij dat aan af? Zo ja, laat hij daar dan aangifte van doen. Er zijn vele rapporten bestudeerd en er is geen fraude geconstateerd.

De heer Dercksen noemt dit "waanzin". Hij zit helemaal niet op het spoor van fraude. De vraag werd aan de accountant gesteld hoe fraude werd beoordeeld. Zelf trekt hij geen conclusie, maar de anderen doen dat kennelijk wel. Nogmaals wijst hij erop dat de accountant dienaangaande geen conclusies kon treffen en daarover geen oordeel kon vellen.

Mevrouw d'Hondt vervolgt dat de accountant drie dringende adviezen heeft meegegeven. De begrotingen 2018 en 2019 sluiten niet aan op de jaarrekening nieuwe stijl. Kan de gedeputeerde aangeven of er een erratum op de begroting 2019 zal uitkomen en hoe dat er uit gaat zien? De accountant zei ook dat de subsidieregeling voor 2019 moet worden aangepast. Dat lijkt spreker erg lastig omdat de beschikkingen reeds zijn vastgesteld, immers, tijdens de wedstrijd kunnen regels niet worden aangepast. Wellicht is dat wel mogelijk voor 2020. Hoe gaat de gedeputeerde dat oppakken?

De accountant adviseert ook te voorkomen dat PS met verrassingen wordt geconfronteerd, die door de accountant achteraf aan PS moeten worden gemeld. Beter is het dat PS door GS over verrassingen en onverwachte ontwikkelingen worden geïnformeerd. Dat versterkt de controlerende taak van PS. Hoe gaan GS dat oppakken?

Zij heeft begrepen dat de planning jaarrekening 2018 in de FAC aan de orde zal komen, dit met het oog op de mogelijke curatele van het ministerie. Het is inmiddels al september en haar vraag is of de provincie Utrecht opnieuw met curatele van de minister zal worden geconfronteerd, indien ook de jaarrekening 2018 niet tijdig kan worden ingediend.

Onder verwijzing naar een cartoon van Fokke en Sukke stelt zij de vraag wanneer er daadwerkelijk sprake kan zijn van een cultuuromslag in de organisatie. Al lang is bekend dat de hele organisatie kampt met ernstige tekortkomingen, als gevolg van te weinig kennis en kwaliteit en een te krappe bezetting. Tegelijkertijd wordt dit ook veroorzaakt door de cultuur in de organisatie, terwijl een cultuuromslag het aller moeilijkst te bewerkstelligen is. Er moeten goede medewerkers worden aangetrokken, maar waar moeten deze in een krappe arbeidsmarkt vandaan worden gehaald?

Blij is de PvdA met de stappen die reeds gezet zijn en die nog gezet zullen gaan worden.

Er zijn twee gedeputeerden bij dit dossier betrokken: de gedeputeerde financiën die over de cijfers gaat, en de gedeputeerde die zich bezighoudt met de organisatie, de cultuuromslag en het aannemen van nieuwe mensen. Hoe is de taakverdeling tussen beide gedeputeerden, zodat PS weten wie ze over onderwerpen moeten aanspreken.

Spreekster sluit af met de opmerking dat er "5 nieuwe sheriffs in town" zijn. De PvdA heeft het vertrouwen dat het wel goed gaat komen.

De heer Eggermont komt terug op het betoog van mevrouw d'Hondt, nl. dat er in de pers vervelende berichten zijn verschenen over het bedrag van € 12,2 miljoen. Uiteindelijk is er toch (ook in persberichten) duidelijkheid ontstaan over de € 12,2 miljoen, terwijl dat eerder door GS werd weggewuifd. Dat er nu opheldering is gegeven, is een goede zaak. Wat bedoelde mevrouw d'Hondt met haar opmerking?

Mevrouw d'Hondt beaamt toe dat door GS ruiterlijk wordt erkend dat er van alles aan de hand is met die € 12,2 miljoen. Het is goed dat dit ook in de persberichten naar voren is gekomen. Haar gaat het erom dat namen van ambtenaren in de krant zijn verschenen, echter, dat mag onder geen enkele voorwaarde gebeuren. Dat is beneden alle peil. Het college is politiek verantwoordelijk en ambtenaren moeten beschermd worden.

Mevrouw Bittich sluit zich aan bij een aantal opmerkingen van mevrouw d'Hondt over de kennis binnen de provincie om het jaarrekeningproces soepel op gang te brengen. De accountant is daar heel duidelijk over geweest. Welke stappen zijn er op dat vlak gezet sinds het verslag van de accountant is uitgekomen? Er staan daarover wel zaken in het coalitieakkoord maar niet alles is meteen in werking getreden. Wat is er concreet gedaan om het jaarrekeningproces te verbeteren? De accountant gaf aan dat ze niet kon vaststellen, maar ook niet kon uitsluiten, of er fraude heeft plaatsgevonden, gelet op de gegevens die zij tot haar beschikking had.

De heer De Brey verwijst naar pag. 33 van het accountantsrapport waar staat dat de accountant geen indicatie heeft voor "corruptie". Naar aanleiding van haar werkzaamheden heeft de accountant geen verhoogd risico op corruptie en omkoping geconstateerd. Hij heeft toe dat niet het woord "fraude" wordt genoemd, maar het woord "corruptie".

Mevrouw Bittich constateert dat de accountant heeft duidelijk gemaakt dat zij, met de gegevens die zij tot haar beschikking heeft gekregen, geen fraude kon vaststellen. Betekent dit dat zij niet de beschikking heeft gekregen over alle documenten? Waarom is dat moeilijk gegaan? Zij vraagt hoe dit kon gebeuren.

De heer Dinklo constateert dat er al veel is gezegd over de jaarrekening. FvdD constateert dat de financiële functie in de provincie niet altijd naar behoren heeft gefunctioneerd en dat er veel ruimte is voor verbetering. Echter, FvD wil vooral vooruitkijken en niet teveel stil blijven staan bij het verleden. FvD wil zich concentreren op de adviezen van de accountant, op de opvolging van die adviezen en op de controlerende taak van PS.

Hoe gaat de gedeputeerde om met de uitkomsten en conclusies van de accountant in het proces ten aanzien van het versterken van de financiële functie? Vragen heeft zijn fractie ook over de € 12,2 miljoen. Welke kwalificatie wil de gedeputeerde geven aan de betaling van 12,2 miljoen? De accountant zegt dat zij niet heeft kunnen vaststellen dat de prijs in overeenstemming was met de prestatie, zie pag. 13 van de accountantsverklaring. Hoe ziet de gedeputeerde dat? Welke tegenprestaties zijn er dan wel geleverd? Mocht de conclusie inderdaad zijn dat er geen tegenprestatie voor dat bedrag is geleverd, is er dan een mogelijkheid om het bedrag terug te vorderen?

De begroting 2017 is fors aangepast door de veranderende manier waarop subsidies zijn verwerkt. Dat heeft gevolgen voor de begroting 2018/2019. Deelt de gedeputeerde de mening van FvD dat de begrotingen moeten worden aangepast? Zo ja, wanneer zullen PS de aangepaste begrotingscijfers (vooral voor 2019) ontvangen? Hij zou daarmee niet willen wachten tot de jaarrekening 2019.

De accountant gaf aan dat er vele verbeterpunten zijn op het financiële vlak, ook wat betreft het personeel. Geadviseerd werd de externe inhuur te verminderen, zodat de kennis in huis is en niet hoeft te worden ingehuurd. Hoeveel mensen er moeten worden aangetrokken, is nog niet duidelijk. Hoeveel nieuw medewerkers zijn er al en hoe loopt dat proces? Hoe staat het met de implementatie van het redressplan? Hoe worden PS door de gedeputeerde geïnformeerd over de voortgang van de implementatie van de verbeteringen, zodat PS zijn toezichthoudende taak goed kunnen uitvoeren?

De heer De Droog is blij dat er nu goedkeuring is van de jaarrekening 2017 en dat daarmee een bewogen periode kan worden afgesloten. D66 kijkt uit naar de jaarrekening 2018 en de begroting 2020 zodat de provincie weer on track komt. Dat laat onverlet dat er in deze jaarrekening veel zaken naar boven komen, maar deze zijn voor PS geen verrassing. Sinds 2017 wordt er al gesproken over organisatieontwikkeling en verbeteringen daarin. Dat komt ook terug in de aanbevelingen. Hij dringt er bij GS op aan dat PS, gelet op zijn controlerende taak, 1 x per kwartaal geïnformeerd worden en daarmee kunnen overleggen over de voortgang van de aanbevelingen.

Bij de mutaties in de jaarrekening staat veel technische uitleg, maar dat zegt weinig over de werkelijke prestaties. Naar voren komt dat het complex is deze organisatie adequaat financieel aan te sturen. Hij wil graag in de FAC bespreken hoe PS grip kunnen krijgen op de doelstellingen, bv. aan de hand van de doelenboom.

Veel is gesproken over alles wat er niet goed is gegaan in het jaarrekening proces. Maar er is ook heel veel goed werk verricht. Het is fijn dit proces nu af te sluiten en D66 wil GS en ambtenaren danken voor het vele werk dat is verzet.

Mevrouw Hoekstra merkt op dat 50PLUS de uitleg van de accountant van hedenmiddag als zeer verduidelijkend heeft ervaren. Echter, wat betreft de € 12,2 miljoen is nog steeds niet duidelijk waar het geld aan besteed is. Het is jammer dat er daardoor een negatief beeld naar buiten toe is ontstaan van de provincie. Er moet een kantelpunt worden bewerkstelligd waardoor het denken over de provincie weer positief wordt. GS moeten met de verbeterpunten aan de slag. Zij pleit voor meer controle, vooraf en tussentijds, om het overzicht van de uitgaven transparant te houden.

Zij wijst erop dat de Uithoflijn casus ook in 2018 en in 2019 terug komt. De PvdA stipte de subsidieregelingen aan die op een andere manier worden verwerkt. Er moet in 2018 nog een bedrag van € 14 miljoen worden verwerkt. Dat is exact het bedrag dat PS hebben vrijgemaakt van de BRU gelden die naar de Uithoflijn zijn gegaan. Dat was geld van de U10 gemeenten, bedoeld voor afronding van hun projecten. Dat geld is er nu niet meer. Wel is later door de voormalige gedeputeerde financiën toegezegd dat daarnaar zou worden gekeken. Hoe gaat de gedeputeerde dat oplossen?

Zij complimenteert gedeputeerde Strijk met het feit dat hij de problematiek snel heeft opgepakt. Wat gaat hij doen aan de verbeterpunten om te voorkomen dat er opnieuw problemen gaan ontstaan, zoals deze zich rond de Uithoflijn voordeden? Er komt weliswaar geen tweede Uithoflijn, maar er zijn wel plannen om de lijn naar Zeist door te trekken. Kunnen PS over de voortgang met een zekere regelmaat worden geïnformeerd, vooral als het gaat om projecten waar veel geld mee gemoeid is? Zij is gewend uit de gemeenteraad dat er in iedere vergadering kort wordt ingegaan op de actuele stand van zaken van projecten. Wellicht kan dat navolging vinden in de provincie. 50PLUS pleit voor openheid, duidelijkheid en transparantie en wil dat de garantie wordt nagekomen, dat projecten van de voormalige U10 gemeenten gerealiseerd kunnen worden. Zij hoopt niet dat gemeenten voor de tweede keer gedeputeerd gaan worden door de tegenslagen met de Uithoflijn.

De heer De Brey constateert dat gedeputeerde Van Muilekom zich met de cultuuromslag gaat bezighouden. Er komt een redressplan. Het doorzettingsvermogen van de ambtelijke organisatie, om telkens maar weer de doos met bonnetjes in te duiken, moet wel behouden blijven. De VVD is blij dat er nu een accountantsconclusie voorligt, nl. dat de financiële positie van de provincie Utrecht goed is. De weerstand capaciteit is iets onder de ratio gedoken. Moeten PS zich daar zorgen over maken? Zo ja, hoe wordt dat dan verbeterd of is dit een eenmalige dip in de cijfers?

De accountant let met name op moeilijk te kwalificeren zaken, zoals het versnellen van projecten. Gelet op de huidige PAS problematiek, voorziet spreker dat er verdragingskosten van sommige projecten zullen komen. Dat zal in toekomstige jaarrekeningen moeten worden verwerkt. Hoe kunnen zaken als versnellen, vertragen of onderhandelingsresultaten beter worden gekwantificeerd? De VVD heeft begrepen dat het nieuwe college overweegt om reserves te gaan herbestemmen. De VVD vindt het verstandig dat niet in de begroting 2020 te doen, maar over de kaders eerst in overleg met PS te gaan.

In de jaarrekening 2018 zullen ook subsidiewijzigingen worden verwerkt.

De VVD vindt het een goede zaak dat het USP een apart hoofdstukje in de jaarrekening heeft gekregen. De VVD pleit ervoor om ook Lage Weide en de economische ontwikkelingen aldaar voortaan in de jaarrekeningen uit te lichten.

De heer V.d. Dikkenberg deelt mede dat de SGP blij is dat er eindelijk een jaarrekening voor ligt, maar de inhoud en de verklaring van de accountant stemt hem droevig. Hij stelt nu enkele vragen maar de politieke discussie zal later in PS plaatsvinden.

Hij wil van dit college meer het gevoel van urgentie krijgen. Eén van de aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer destijds was dat de provincie niet langer verbloemd taalgebruik moet hanteren. Dat mag directer, echter, het lijkt erop dat de provincie nog steeds aan het verbloemen is. Hij illustreert dit met enkele citaten:

“Voor ons college is het belangrijk dat Integis concludeerde dat er geen aanwijzingen zijn van onregelmatigheden in de betalingen van BAM aan de combinatie Uithoflijn Utrecht. De betalingen gingen goed, er waren geen onregelmatigheden in.” Hoe reflecteren GS daarop met de kennis van nu, het accountantsverslag e.d.? Hoe moeten die onregelmatigheden geduid worden?

Tweede citaat is “Vertaalt dit zich in een concrete reeks van verbetermaatregelen die deels zijn ingezet. Zo hebben wij naar aanleiding van de genoemde onderzoeken gedurende 2018 de betrokkenheid van extern onafhankelijke kostenexperts geïntensiveerd. Hierdoor is het proces van de afrondende vaststellingsovereenkomst met de BAM begeleid, door een onafhankelijke externe materiedeskundige. Voor de toekomst zullen we dat formaliseren als vaste voorwaarde in een aangescherpt controle regime verhoogd risicoproject.” De SGP wil daar graag reflectie van zien. Deze maatregel is al doorgevoerd maar het falen daarvan is ervaren in de vaststellingsovereenkomst tijdens het debat met gedeputeerde Straat, waarbij bleek dat het rapport van de kostenexpert min of meer opzij was gelegd. In ieder geval was niet vastgelegd of daarmee iets was gedaan. Hoe wordt die aanbeveling daadwerkelijk opgevolgd? Hij wil daar graag meer gevoel van urgentie bij, ook in de geschreven tekst moet dat terugkomen. Er kan wel een maatregel worden ingezet en de structuur kan worden veranderd, maar of dat soulaas biedt is nog maar de vraag. Hij mist voorts de personele invulling.

De heer De Droog begrijpt dat de SGP met name over één aanbeveling spreekt. Wat hem betreft moet de uitwerking daarvan terugkomen in de kwartaalrapportages.

De heer V.d. Dikkenberg antwoordt dat dit ook zijn vraag was aan GS, nl. laat de urgentie zien om processen beter en daadwerkelijk aan te pakken.

Wat betreft de personele invulling, constateert hij dat er een vernietigend MTO is geweest, dat er in het accountsrapport melding wordt gemaakt van management beïnvloeding en van het ontbreken aan kennis en kunde. Dergelijke vernietigende teksten kunnen niet zonder gevolgen blijven voor de personele samenstelling. Hij leest voorts in een vacature dat de directie laag in de provincie is afgeschaft. Dat verbaast de SGP. Kennelijk is er grote afstand tussen de organisatie en PS. Hij las ook dat de concerncontroller agenda-lid wordt. Is het niet beter een permanente waakhond te plaatsen die volwaardig aan tafel zit? De accountant schrijft op pag. 10 veel indrukwekkende woorden over de staat van de organisatie, met name over de financiële administratie. Er zijn maatregelen aangekondigd om die te verbeteren. Wel vraagt de SGP zich af hoe en hoe vaak PS op de hoogte worden gehouden van de ontwikkelingen. De accountant is ontevreden over de plaats van de klokkenluidersmelding in de procesregels, zie pag. 14 van het accountantsverslag. Vanmiddag is daar ook over gesproken. De accountant gaf aan dat zij ervan uitgaat dat de provincie dit alsnog corrigeert. Is dat een juiste veronderstelling?

Op pag. 7 van het statenvoorstel wordt melding gemaakt van een fulltime integriteit coördinator. Wie is dat en kunnen PS met hem en zijn werkzaamheden kennismaken? De VVD ging ook al in op

het weerstandvermogen. Dat daalt nu onder de 1. Wat zijn daarvan de effecten? De SGP wil dat graag op 1 houden en overweegt daarover een voorstel in te dienen.

Er is door de provincie een schokkend hoog aantal zienswijzen op gemeentelijke plannen ingediend, zie pag. 33. Zet die trend door en is dat een kenmerk van verbinding tussen provincie en gemeenten? Hoe kan dat worden verbeterd?

Er zijn grote stappen gemaakt in de aanpak van bodemdaling maar er zijn veel meer milieuklachten ingediend, zie pag. 52. Is dat ook een trend die doorzet en wat ligt daaraan ten grondslag? Hoe kan dat worden gekeerd? Voorts constateert hij dat de energiebesparing blijft steken op minder dan 1% terwijl het streven 5% was. Hoe kan dat? Ook de duurzame energie blijft fors achter terwijl de middelen wel besteed worden. Waar blijven die middelen terwijl het doel niet wordt gerealiseerd?

De heer Van Oort memoreert dat de ChristenUnie in de afgelopen periode regelmatig "heibel" heeft geschopt over de aanleg van de Uithoflijn en over het uitblijven van de jaarrekening 2017. Nu wordt de jaarrekening 2017 eindelijk besproken, ruim een jaar later dan had gemoeten. Zijn fractie had het idee dat de zorgen van de ChristenUnie gebagatelliseerd, geridiculiseerd of zelfs ontkend werden. Nu blijkt de heibel terecht te zijn geweest. Uit het controleverslag van de accountant blijkt dat de provincie een aantal financiële en administratieve processen en procedures niet op orde had. Dat er een jaar later dan is voorgeschreven toch nog een goedkeurende verklaring ligt, is een begin van herstellend vertrouwen. Vertrouwen lijkt het toverwoord te zijn. De ChristenUnie vertrouwt echter niet op blauwe ogen. Er moet gewerkt worden aan vertrouwen, door iedereen, dus door PS, GS en de ambtenaren. Zonder elkaar kunnen we niet en willen we niet. De ChristenUnie wil in navolging van het advies van de accountant dat procedures en deskundigheid sterk verbeterd worden. Deze zijn voorwaarden voor het hebben van tegenspraak, die het eigen handelen van wie dan ook binnen de organisatie steeds tegen het licht houdt. Het gebrek aan procedures of het niet naleven van procedures en geen deskundigheid, zijn voor een deel ook het gevolg geweest van een opdracht van PS zelf. Zonder de opdracht tot bezuiniging en een personeelsplatform was het wellicht nooit zover gekomen. PS hebben zelf nadrukkelijke verantwoordelijkheid als opdrachtgever en als controleur in de begroting, in het vaststellen en in het toezichthouden op effectieve procedures. Een ander element wat de ChristenUnie belangrijk vindt is transparantie. Een transparante organisatie laat zien dat dingen gebeuren, die moeten gebeuren. Bovendien geeft transparantie de mogelijkheid om tijdig te anticiperen als zaken onverhoopt anders gaan dan verwacht. Bijsturen is geen schande maar een kracht. De ChristenUnie wil dat informatie tijdig en adequaat wordt aangeleverd. Hij vraagt GS hoe het plan van aanpak, om processen te verbeteren, uitgevoerd gaat worden, hoe er wordt gerapporteerd en hoe er deskundigheid wordt ingehuurd. Lukt dat binnen de huidige kaders of hebben GS meer nodig van PS? Hij roept PS op GS in dit proces te steunen en om kritisch te zijn. De processen moeten nu echt verbeteren. Dat verdient de provincie.

De heer Wijntjes is blij dat nu eindelijk de jaarrekening 2017 door PS kan worden vastgesteld. Hij meent dat er nu veel voortgang gemaakt moet worden om het jaarverslag 2018 snel te kunnen vaststellen. Achterstanden in verantwoordingsdocumenten zijn belemmerend voor het gehele beleidsproces. De begroting 2018 kan niet meer worden aangepast, omdat het begrotingsjaar voorbij is. Daarentegen moet de begroting 2019 wel worden aangepast op basis van de bevindingen uit de jaren 2017 en 2018. Hij gaat ervan uit dat er in oktober/november van dit jaar begrotingswijzigingsvoorstellen aan PS worden voorgelegd, dus nog voor het einde van dit jaar.

Het CDA is blij dat na het inhalen van de achterstand, men niet meer in de achteruitkijkspiegel hoeft te kijken. Dat heeft nu al te lang geduurd. De provincie moet vooruitkijken, wil men bewerkstelligen dat deze provincie weer gaat presteren wat tot haar taken behoort. De accountant heeft heldere opvattingen naar voren gebracht. Inderdaad bezigt zij "accountantstaal". Zelf is hij accountant en hij begrijpt die taal wel, al is het soms ingewikkeld een en ander te duiden. De conclusies van de accountant maken het mogelijk om zonder enig probleem de jaarrekening 2017 vast te stellen. De onzekerheden en onjuistheden zijn binnen de marges gebleven. Met het vaststellen van het besluit kunnen PS het college van GS dechargeren. Dat is een mijlpaal en kan men door naar het volgende jaarrekeningproces.

Hij heeft 15 vragen aan GS gesteld en deze gaat hij nu niet herhalen. Wel zal hij terugkomen op enkele reacties van GS. Het is goed om het verbeterplan te behandelen in de FAC. GS willen de rapportage daarover gelijktrekken met bekende bestuurlijke momenten in de P&C cyclus. In deze commissie wordt gepleit voor een hoge frequentie, bv. 1 x per 3 maanden, en daar kan hij zich in vinden. Men moet voorts niet schromen om vreemde ogen naar het proces te laten kijken, teneinde te kunnen volgen of het goede spoor gevolgd wordt. Het is goed als er dienaangaande druk door PS wordt uitgeoefend. Dat helpt iedereen om die verbeteringslag snel te maken en dat is hard nodig.

Wat betreft de tekst van de jaarrekening constateert hij opnieuw dat er wel erg veel tekst nodig is hoewel het document op zich goed leesbaar is. De jaarrekening omvat meer dan 200 pagina's en dat moet beknopter wat hem betreft. Graag ziet hij in komende jaren een korte en krachtige jaarrekening tegemoet, gericht op de belangrijkste taken van deze provincie.

Tot slot corrigeert hij zijn woorden van hedenmiddag toen hij opmerkte dat de vragen aan de accountant niet naar PS zouden zijn rondgestuurd. Dat is ook niet gebeurd, echter, hij zelf had de griffie er wel op kunnen wijzen dat te doen. Spreker heeft dat nagelaten en dat is dus zijn fout.

De heer Eggermont meent dat men bij de jaarstukken toch achterom moet kijken. PS kunnen allerlei constatering doen maar veranderingen zijn niet echt meer mogelijk. Er is al eerder iets gezegd door andere fracties over het herwinnen van vertrouwen. In dat kader heeft hij een vraag over het controleprotocol. Men is onder de 3% gebleven als het gaat om zaken die niet helemaal verantwoord konden worden. Beter is het volgens de SP om bij hele grote projecten bij een controleprotocol na te denken over het aangeven van meer specifieke grenzen, om zo de organisatie te dwingen zorgvuldiger te handelen. Voorts is er het nodige gezegd en geschreven over het opkrikken van de kennis. Hij las het antwoord van GS op de technische vragen van het CDA, nl. vraag 5. Aangegeven wordt door GS dat in de grondslagen cijfers zijn opgenomen over bv. het besluit Begroting en Verantwoording, die ten tijde van de vaststelling van de begroting op 17 november nog niet bekend zouden zijn. Echter, hij meent dat het B&V besluit al in het staatsblad van maart 2017 gepubliceerd stond. Hij vraagt GS daar op te reageren. Klopt het dat er verschillende gemeenten ook al bij de begroting 2017 naar deze wijziging van de B&V hebben gekeken, en al begin 2017 met begrotingswijzigingen zijn gekomen, op grond waarvan zij hun begroting 2017 hebben gewijzigd? Hij constateert dat dit niet door de provincie in 2017 en in 2018 is gebeurd. Dat kan ook niet meer. Dat moet wel voor 2019 worden gedaan. Voorts vraagt de SP zich af hoe het zit met de controle van de provincie op de begrotingen van gemeenten.

De heer Dercksen memoreert dat de PVV het politieke oordeel over dit dossier in PS naar voren zal brengen. Hij kan zich herinneren dat in de pers destijds door de provincie werd aangekondigd dat er aangifte zou worden gedaan tegen een klokkenluider. Er was uit een personeelsdossier van een

medewerker van de projectorganisatie naar de Telegraaf gelekt. Hoe staat het met de aangifte? Als iemand de maat wordt genomen, dan moet wel de hele maat worden genomen, aldus de heer Dercksen.

Er moet aansluiting worden gevonden tussen de begroting en de jaarrekening maar dat werd tijdens de discussie vanmiddag nogal richting PS opgeduwd. Hij gaat er toch van uit dat GS dat voor een groot deel op zich gaan nemen. Het is volkomen terecht dat subsidie ontvangende partijen voortaan ook moeten verantwoorden wat ze voor het geld hebben gedaan en of de beoogde doelen zijn bereikt. Graag hoort hij van GS hoe PS over de voortgang van de verbetermaatregelen worden geïnformeerd, het liefst op frequente basis, zoals het CDA bepleitte. Hoe krijgen PS de vinger achter hetgeen er in de organisatie gebeurt? PS zijn de afgelopen acht jaar immers volledig het bos ingestuurd. Er zijn zaken gebeurd, waar PS geen weet van hadden, totdat dit dossier op tafel kwam. PS moeten voortaan op een oprechte en volledige manier worden geïnformeerd.

Wat betreft de Uithoflijn, vroeg spreker vanmiddag aan de accountant hoe de financiële administratie er uit zag, voordat er bij de projectorganisatie werd ingegrepen. Zij antwoordde dat die administratie toen op orde was. Voelen GS inmiddels de behoefte om de mensen, die daar zijn weggestuurd, materieel en immaterieel genoegdoening te geven? Onlangs heeft hij met gekromde tenen teruggekeken naar het debat in PS dat in februari van dit jaar plaatsvond. Hij raadt iedereen aan dat te doen. Hij vraagt hoe de gedeputeerde inmiddels in de schoenen van de heer Straat staat. Er werd tijdens dat debat een sheet met getallen gepresenteerd, waarvan de toenmalig gedeputeerde de onderbouwing niet goed wist. Er passeerden vele zaken in dat debat. Echter, de oppositie heeft nu zijn gelijk gekregen met het rapport van EY. Hij stelt voor dat GS afstand nemen van hetgeen er gezegd is door de gedeputeerde in februari. Er werd toen een motie van wantrouwen o.a. door de SP ingediend en nu blijkt die motie volledig terecht te zijn geweest. Hij vraagt GS en de nieuwe coalitie met klem voortaan ook naar de oppositie te luisteren. De oppositie zit geen sprookjes te vertellen, maar wil zijn werk doen.

De heer Ubaghs ziet als rode draad in de schandalen uit de afgelopen jaren dat er iedere keer door GS beterschap wordt beloofd en wordt toegezegd dat GS er lering uit trekken. Echter, de schandalen bleven elkaar opvolgen. Ook nu wordt gesteld dat er lering zal worden getrokken uit de gebeurtenissen, in welke bewoording dan ook. Kan de gedeputeerde een begin van een garantie geven dat verbeteringen worden doorgevoerd, zodat men volgend jaar niet opnieuw met een schandaal wordt geconfronteerd? Dat vertrouwen heeft hij nu nog niet.

Gedeputeerde Strijk is blij dat de jaarrekening er nu ligt, weliswaar te laat, en dat is buitengewoon vervelend en onhandig voor de voorbereiding van de begroting. Ook is dit niet goed voor het prestige van de provincie. Zo snel mogelijk moet de provincie weer in het normale ritme komen. Hij proefde vanmiddag en ook nu weer de vraag van PS of GS in alle scherppte wel doorhebben dat er werk aan de winkel is en dat er veel moet gebeuren om de brede bedrijfsvoering en de financiële kolom in control te krijgen. Dat heeft het college absoluut door, in alle stelligheid. In paragraaf 4.4 van de jaarrekening staat dat z.i. ook heel duidelijk, bijna in de vorm van zelfkastijding, nl. "het ontbreekt in de organisatie aan een heldere taaktoedeling, aan discipline om in alle gevallen administratieve processen consistent en eenduidig te doorlopen, de interne checks en balances zijn onvoldoende ingericht, er is onvoldoende mandatering, governance, rollen, taken en verantwoording, borging van juridische advisering e.d. Als er al advisering is, dan wordt daar onvoldoende gewicht aan toegekend. De ondersteunende ICT systemen vragen dat mensen continue worden opgeleid. Er moeten

specialisten in huis zijn die de gebruikers daarbij ondersteunen. Er zijn meerdere subsystemen als het gaat om de verwerking van subsidies. De mensen die dat werk nu doen, zijn geconfronteerd met een krimppogave. Een forse taakstelling werd op de organisatie gelegd en de bezuinigingsronde is ten koste gegaan van de bedrijfsvoeringsfuncties op concernniveau. Daardoor is er teveel afstand ontstaan naar de uitvoering binnen domeinen en projecten. Er is onvoldoende menskracht op concernniveau voor de capaciteitsplanning en voor het contractmanagement. Daardoor ontstaan er risico's, fouten en slordigheden. De reorganisatie die in gang is gezet, is daardoor tot stilstand gekomen, ook omdat er geen duidelijke projectstructuur was. In paragraaf 4.4 staat nog veel meer. GS erkennen en herkennen al die knelpunten en om dat te benadrukken wordt dat alles nog eens herhaald op pag. 1 van het statenvoorstel. De realisatie dat er werk aan de winkel is, is ten volle aanwezig bij GS. Er wordt in vier hoofdgroepen geanalyseerd, nl. over structuurmaatregelen, het aanscherpen van processen, de rolverdeling en mandaten, het stimuleren van professionele verantwoordelijkheden, houding en gedrag en kwaliteit van de systemen en de mensen die continu moeten worden opgeleid. De organisatie moet daarmee aan de slag.

Vanmiddag wordt er veel ingezoomd op de onzekerheden die door de accountant worden geconstateerd in het project de Uithoflijn. De accountant vertelde dat de verslaggeving van de onderhandelingsdossiers onvoldoende eenduidig en systematisch en onvoldoende traceerbaar is geweest voor haar, om tot een onafhankelijk oordeel te komen over de rechtmatigheid van die prestaties (of ze wel zijn geleverd). De accountant kon niet zeggen of bedragen fout of goed zijn, omdat er onvoldoende informatie is om iets te vinden, om te verifiëren of te falsificeren. De accountant zei ook op een vraag: als bedragen fout waren geweest, dan was er sprake geweest van fraude, dan had men facturen niet kunnen activeren en in dat geval had de accountant geen goedkeurende verklaring afgegeven. Gevraagd werd ook waarom fraude werd uitgesloten en daarop antwoordde de accountant: "Omdat er niet niks is". Er ligt veel documentatie en de accountant heeft met vele mensen kunnen spreken. Persoonlijk kon ze het goed volgen, maar als accountant kon ze het niet terugleiden, zo liet ze weten. Ook zei ze desgevraagd: "Ik heb geen behoefte het nog een keer te zeggen, daar het zorgvuldig in het verslag is opgeschreven". Op pag. 42 staat "dat de controle aanpak gegevensgericht met een mix van vaste teamleden en experts inzoomde op vier soorten van frauderisico's." Spreker constateert dat er een uitgebreid onderzoek heeft plaatsgevonden. Op die pagina staat ook dat er geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen welke indicaties geven voor fraude."

Op pag. 33 staat dat er geen indicaties zijn voor corruptie. Als er sprake was geweest van fraude, dan had de accountant geen goedkeurende verklaring afgegeven. Gedeputeerde Strijk benadrukt dat het hier gaat om de accountant van PS en niet van GS. Dat laat onverlet dat de accountant de vinger op de zere plek legt als het gaat om de tekortkomingen in de verslaggeving die systematisch, traceerbaar en volgbaar moet zijn om ook later te kunnen zeggen dat de provincie het belastinggeld goed heeft uitgegeven. Dat is onvoldoende gebeurd.

Gevraagd werd hoe GS dat duidt. GS vinden dat het beter moet. Als de provincie in de toekomst weer met een dergelijk groot project aan de slag zou gaan, dan moeten al die verbeteringen worden geborgd. Wel vindt hij het belangrijk de context van het project Uithoflijn te schetsen. Het ging hier om een buitengewoon complex project in een zeer verdichte stedelijke regio, grotendeels te bouwen bij het grootste station van Nederland. Daarbij werd dat station onderhanden genomen in het kader van een ander bouwproject, waar tal van belangen van andere maatschappelijke partners spelen. De BRU kwam over in een tempo waarop de provincie niet zat te wachten, maar waar ze wel mee werd geconfronteerd. Twee overheden waren opdrachtgever in een zeer complex project, waar aan de

orde van de dag was dat men werd geconfronteerd met zaken die niet konden worden voorzien, en dat had vertragingen en meerwerk tot gevolg. Schadeclaims kunnen voortkomen uit vertragingen. Degenen die daarmee bezig zijn, moeten continu in snelheid reageren, zo niet, dan nemen de vertragingkosten alleen maar toe. In die afweging werken mensen met passie om zaken op te lossen. Zij realiseren zich terdege de kosten van vertraging. Spreker weet dat niet alles traceerbaar, systematisch en eenduidig is vastgelegd. Dat is fout en had beter gemoeten, maar hij hecht eraan dat wel in de context te plaatsen van een dergelijk complex project. Die duiding wil het college van GS erbij geven.

De heer Dercksen komt terug op de door gedeputeerde Straat geschetste context, echter, naar het oordeel van de PVV is "fout gewoon fout".

Gedeputeerde Strijk erkent dat ook.

De heer Dercksen merkt bij de gedeputeerde toch het nodige voorbehoud op, echter, dat voelt ongemakkelijk en verzacht de pijn niet dat de verslaglegging en de verantwoording van de financiën onvoldoende is geweest. O.a. werd door de gedeputeerde gewezen op de complexiteit van de aanleg van de Uithoflijn. Echter, de Noord-Zuid lijn in Amsterdam moet ondergronds worden aangelegd, is niet minder complex maar is per meter zelfs aanzienlijk goedkoper. Hij verzoekt de gedeputeerde zijn voorbehoud te beperken.

Gedeputeerde Strijk wijst erop dat hij de context bij de duiding van dit complexe project heeft willen schetsen. Dit laat onverlet dat het niet goed is gegaan en dat het beter moet. Hij wil dat ook onderstrepen. Bij een project van deze omvang zullen de interne audits en de verslaglegging anders moeten worden ingericht, nu er geleerd is van dit project. Echter, soms was het wel verklaarbaar waarom zaken anders liepen dan de bedoeling was. Hij vindt het wel belangrijk het complete plaatje te schetsen.

Mevrouw Bittich hoort bij de duiding van GS dat de moeilijkheden voortkomen uit de complexiteit van het project. De oplossing om volgende projecten minder complex te maken is h.i. niet reëel. Dat kan dan ook niet de juiste duiding zijn.

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat van de Uithoflijn is geleerd en van te voren moet bij een dergelijk groot project beter worden nagedacht over de inrichting van dat project om de kans op fouten te minimaliseren. Dan gaat het ook over verslaggeving en interne audits. GS en de accountant doen daar concrete aanbevelingen over.

Mevrouw Bittich meent dat de duiding dan niet is dat het om een zeer complex project ging, maar dat er onvoldoende nagedacht is over de projectaanpak. Dat kan het verbeterpunt zijn voor volgende keren.

Gedeputeerde Strijk wijst erop dat het project de Uithoflijn overkwam van de BRU naar de provincie Utrecht. Daarmee wil hij de problematiek niet rechtvaardigen, maar het verklaart wel hoe sommige zaken zijn ontstaan.

Gelet op de bedrijfsvoering, en specifiek inzoomend op de onzekerheden van een groot project, wil hij memoreren dat uit de jaarrekening blijkt dat de provincie Utrecht er financieel goed voor staat. De provincie is solvabel en er is voldoende algemene reserve opgebouwd. GS hebben al veel gedaan aan fouterstel en dat was ook voor de accountant een reden om tot een goedkeurende accountantsverklaring zonder beperking te komen.

De grootste mutatiepost heeft betrekking op het anders afhandelen van subsidies en dat heeft gevolgen voor de jaren 2018, 2019 en 2020. Het gaat in dit kader om een bedrag van meer dan € 100

miljoen dat anders moet worden verwerkt. Soms kan een provincie aan een gemeente een subsidie van bv. € 7 miljoen verstrekken voor de aanleg van een fietstunnel. Wat is dan het moment dat het resultaat wordt genomen op die fietstunnel? Is dat het moment waarop aan de gemeente het bedrag van € 7 miljoen wordt beloofd, is dat het moment dat gestart wordt met de aanleg of is dat het moment dat de tunnel wordt opgeleverd? Men kan daarover van mening verschillen. De methodiek wordt nu aangepast op dringend verzoek van de accountant. Het resultaat wordt voortaan genomen op het moment dat de verplichting wordt aangegaan. Mogelijk gaat die systematiek in de toekomst veranderen. Er zijn momenteel discussies gaande dat het wenselijker zou zijn het resultaat te nemen bij oplevering van een project. Echter, de aanleg van een tunnel kan jaren duren. Overigens is er over deze kwestie nog geen besluit genomen. Vooralsnog wordt de koers gevolgd, zoals door de accountant is aangegeven.

De indiening van de jaarrekening 2018 is ook vertraagd en dat is voor het ministerie van BZK reden om de bevoorschotting van de provincie opnieuw op te schorten. De exacte timing, wanneer die maatregel ingaat, wordt nog doorgegeven.

De planning voor de jaarrekening 2018 zal hij zo spoedig mogelijk doorgeven aan PS. Met de nieuwe partner van EY wordt overlegd over de precieze planning voor het opleveren van de jaarrekening 2018. Daar zit druk achter en hij wil dat zo snel mogelijk afronden maar wil wel een realistische en haalbare planning. Hij wil over die planning slechts 1 x communiceren aan PS, zonder daar steeds op terug te moeten komen. Het gaat om de capaciteitsplanning van de provincie maar ook van EY.

De heer Dinklo komt terug op de verwerking van de subsidies in 2017, gebaseerd op het voorzichtigheidsprincipe. Gaat dat ook in 2019 gebeuren? Echter, volgens de accountant gaat de provincie in 2019 over op een ander principe. Hij vraagt dienaangaande om een toelichting.

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat de grondslag in 2017 is gewijzigd en dat is met fouterstel doorgevoerd. Dat wordt ook gedaan voor 2018, 2019 en 2020. De accountant gaf aan dat er nu extern discussie gaande is over de vraag hoe hiermee in de toekomst moet worden omgegaan. Deze regelgeving kan nog een keer gaan veranderen, maar dat is nu nog niet besloten.

De heer Dinklo leest in de accountantsverklaring dat de verwerkingswijze van subsidies door de provincie niet in overeenstemming is met door de commissie in januari 2019 voorgeschreven verwerkingswijze. Verderop wordt in het document aangegeven dat, gezien de uitspraak van de commissie, die verwerkingswijze in ieder geval in 2019 toegepast moet worden. Hij constateert derhalve dat de woorden van de gedeputeerde wat anders zijn dan in de accountantsverklaring staat.

Gedeputeerde Strijk weet niet anders dan dat er nog geen definitief besluit over deze kwestie is genomen. Is het toch anders, dan komt hij op deze informatie terug.

Hij komt vervolgens terug op de opmerking van GroenLinks over de controletoleranties, nl. 1% voor fouten. De accountant gaf aan dat ze niet hoger mogen worden ingesteld.

Mevrouw d'Hondt komt terug op de verwerking van subsidies. Heeft dit gevolgen voor de subsidiënten in 2019? Moeten de ontvangers van de provinciale subsidie iets anders doen voor hun reeds beschikte subsidie?

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat dit niet het geval is. Dit heeft geen effect op het moment waarop de provincie een eventuele betaling doet of op de manier waarop met de subsidie wordt

omgegaan. Het heeft te maken met het moment waarop de provincie in de jaarrekening het verantwoordingsmoment pakt en dat over de exploitatierekening laat lopen.

De heer Van Oort vraagt of dit gevolgen heeft voor het vrij aanwendbare vermogen.

Gedeputeerde Strijk noemt het bijzonder dat er zo'n grote materiële fourterstelprocedure plaatsvindt in de jaarrekening, gelet op het bedrag van € 100 miljoen. Dat gaat over van de reserves naar de overlopende passiva. De accountant geeft daarbij aan dat die wijziging vrijwel geen gevolgen heeft voor de positie van PS, als het gaat om de besluitvorming over reserves. PS wisten altijd al aan welk doel de reserves worden uitgegeven. Door de gewijzigde systematiek staat het bedrag voortaan niet meer bij de reserves, die altijd ter besluitvorming aan PS worden voorgelegd, maar bij de overlopende passiva. Zijn PS een verplichting aangegaan, dan kan die niet zonder meer worden gewijzigd. Defacto was dat al zo.

De heer Van Oort komt terug op het weerstandvermogen van de provincie en de vrij aanwendbare reserves: deze maken onderdeel uit van de definitie 'weerstandvermogen'. Gaan de reserves veranderen, dan verandert automatisch en structureel ook het weerstandvermogen. Hij vraagt of dat in de deling is meegenomen.

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat dit niet het geval is. Het weerstandvermogen is in deze jaarrekening op de factor 0,96 uitgekomen. Bij het weerstandvermogen mag ook de algemene reserve worden betrokken alsmede de egaliseringsreserve, die tot nog toe is bedoeld als bufferpotje voor de algemene uitkering uit het Provinciefonds. Onlangs hebben PS besloten die buffer naar de algemene reserve over te hevelen. Alles bij elkaar opgeteld is dat de algemene reserve en zo komt het incidentele weerstandvermogen uit op 1,86 en dat is ver boven de 1, dus ruim voldoende.

Hij wijst er voorts op dat PS over de controletoleranties gaan.

De heer Dercksen heeft toch begrepen dat de subsidieontvangers wel degelijk anders moeten gaan rapporteren in 2019 dan voorheen. Is dat zo en zijn ze daarop voorbereid?

Gedeputeerde Strijk meent dat dit niet het geval is maar hij zal daar op terugkomen. Z.i. gaat het hier uitsluitend om een andere financiële rubricering van subsidies die aan partijen zijn toegezegd. Wordt de systematiek gewijzigd, dan kan dat wel gevolgen hebben voor de subsidiepartijen. Volgens hem zijn dat nog voornemens en geen besluiten.

Terugkomend op de controletoleranties geeft hij aan dat het college van oordeel is dat de 1% en de 3% als grens voor onzekerheden gangbare normen zijn. Deze worden ook veel bij andere overheden gebruikt, echter, PS gaan daarover. Willen PS die normen strenger maken, dus een grotere mate van zekerheid inbouwen op de controle uitkomsten, dan zullen de accountantskosten substantieel gaan stijgen. Het kan een te zware ingreep zijn om ieder jaar met een fijne stofkam door de financiële administratie te gaan, alleen omdat zich in 2017 een incident heeft voorgedaan. Hij zou na één jaar niet willen voorstellen om dit aan te scherpen, echter, het gaat hier om een verantwoordelijkheid van PS.

Mevrouw d'Hondt heeft begrepen dat de accountant dit ook ten strengste afraadt omdat dit zeer zware controle met zich zou meebrengen. Dat zou onbetaalbaar maar ook inefficiënt zijn. Zij vindt de suggestie van de SP wel waardevol, nl. de tolerantiegrens voor grote, complexe projecten aan te passen, zodat PS daar strakker op kunnen sturen.

Gedeputeerde Strijk kan zich voorstellen dat daarover in de FAC wordt nagedacht: hoe moet worden omgegaan met audits en de risicobeheersing van grote projecten? Wellicht kunnen daarover in het algemeen afspraken worden gemaakt. De tolerantiegrenzen kunnen daarbij worden betrokken, los

van het specifieke project wat nu aan de orde is. Hoe willen PS geïnformeerd worden over grote provinciale projecten en hoe moeten GS de risicobeheersing en audits inregelen? Dat zou z.i. een goed bespreekpunt kunnen zijn.

De heer Eggermont merkt op dat de SP niet perse wil voorstellen om de toleranties bij grote complexe projecten te verlagen. Hij pleit ervoor specifieke toleranties aan grote projecten te koppelen. Die kunnen wellicht hoger zijn. Wordt die € 12 miljoen tegen de gehele begroting afgezet, dan gaat het in feite om 11 à 12%.

Gedeputeerde Strijk suggereert PS na te denken over de vraag of er beleid moet worden ontwikkeld hoe daarmee moet worden omgegaan, als het gaat om grote, complexe projecten.

Terugkomend op de vraag van de PvdA om onderscheid aan te brengen tussen onzekerheden en fraude, merkt hij het volgende op. Fraude is het bedriegen van personen, bedrijven of overheden, waarbij zaken anders worden voorgesteld dan ze zijn. In de jaarrekening 2017 gaat het erom dat de provincie zaken onvoldoende systematisch, verifieerbaar en traceerbaar heeft vastgelegd. Dat is fout gegaan, maar er is geen sprake geweest van doelbewust foutief handelen, naar de bevindingen van de accountant.

Meerdere fracties vroegen om een erratum voor 2019, en daar ook de subsidies bij te betrekken. De wijzigingen op de begroting kunnen zo in dit kalenderjaar worden meegenomen, waardoor de begrotingsrechtmatigheid op peil blijft. Het beste moment daarvoor lijkt hem de eindejaarswijziging, die altijd in november/december plaatsvindt. Daarbij geeft hij wel aan dat het veel werk is om te doen, terwijl dezelfde medewerkers ook al aan de begroting werken, aan de versnelling van de jaarrekeningen 2018 en 2019 en de najaarsrapportage moeten opleveren. Op het team staat al veel druk. Het team zal zeker worden uitgebreid, maar dat is nu nog niet geëffectueerd. In december zullen PS de mutaties ontvangen die zullen worden doorgevoerd in de begroting. Blijft dat achterwege, dan zien PS bij de jaarrekening de verschillen die precies hetzelfde zijn als de begrotingswijziging. Het is aan PS om daarover te besluiten. Uiteindelijk gaat het om de vergelijkbaarheid van de reële cijfers ten opzichte van de begroting en of die begroting nog moet worden aangepast in dit kalenderjaar.

Mevrouw Bittich vraagt of er al een vacature voor het team is uitgeschreven.

Gedeputeerde Strijk licht toe dat er in de bedrijfsvoering reeds gestart is met invulling van enkele vacatures, echter, een groot aantal stappen kan pas worden gezet na vaststelling van de begroting 2020 waarin zich enkele keuzes voordoen. Daarmee worden de middelen gealloceerd om alle stappen te kunnen maken.

De heer Dinklo begrijpt dat het team onder druk staat, omdat aanpassing van de begroting veel tijd kost. Het budgetrecht van PS is echter van groot belang. Hij vraagt of de gedeputeerde een indicatie kan geven wat het aan tijd gaat kosten als wijziging van de het wél wordt gedaan. Hij hecht eraan dat er met een begroting wordt gewerkt die reëel is. Meer informatie is nodig om als FvD een betere afweging te kunnen maken of met GS kan worden meegegaan of dat toch moet worden aangedrongen op wijziging van de begroting.

Gedeputeerde Strijk heeft die informatie nu niet paraat maar hij zal dat toesturen, voorafgaand aan de PS behandeling.

Mevrouw d'Hondt merkt op dat, wanneer in december van dit jaar er een aangepaste begroting 2019 voorligt, PS formeel wel budgetrecht hebben maar het jaar is dan bijna voorbij. Wat is het verschil om het 1 of 2 jaar na de datum te doen?

De heer Dinklo vindt dat een terecht punt. Het is voor hem een open vraag en hij heeft nu nog geen uitgesproken standpunt.

De heer Eggermont begrijpt dat dit wel gaat gebeuren voor de begroting 2020. Om die goed te kunnen lezen is het handig deze te kunnen vergelijken met de begroting 2019. Ook om die reden is het goed om de begroting 2019 aan te passen.

Gedeputeerde Strijk bevestigt dat. Hij heeft geconstateerd dat het overnemen van alle wijzigingen in de jaarrekening 2017 heel veel tijd heeft gekost. Hij wijst erop dat die medewerkers ook bezig zijn met andere urgente dossiers. Hij begrijpt heel goed dat, wanneer de provincie weer bij is, PS informatie wil die continu goed en transparant is. Hij wilde PS echter wel deelgenoot maken van de vraagstukken waarmee hij nu geconfronteerd wordt.

GS zullen PS zeker actief informeren en in control en in positie brengen. Daarover is reeds gesproken in de PS vergadering van juni. Hij borgt dat door dit te vragen aan zijn financiële staf. Dat benadrukt hoeveel waarde hij hecht aan de informatievoorziening aan PS. Met het recente besluit, om alle businesscontrollers onder de concerncontroller te brengen, wordt dat extra geborgd.

De PvdA haalde een cartoon van Fokke en Sukke aan over cultuurverandering. Het is goed zich te realiseren dat sommige verbetermaatregelen snel kunnen worden uitgevoerd, maar andere zullen jaren duren. Het gaat hier om een proces dat tijd kost, evenals het aantrekken en inwerken van nieuwe mensen, mensen opleiden, gedragsverandering, nieuwe systemen, cultuuromslag. Dat alles gaat om ingrijpende processen die moeten worden doorlopen. Overigens zal er in de organisatie altijd wel eens iets fout kunnen gaan, dan dient men zich ook te realiseren

Mevrouw Groen vraagt hoe GS PS tussentijds op de hoogte houden van de stappen. Inderdaad is cultuuromslag het moeilijkst grijpbaar.

Gedeputeerde Strijk licht toe dat gedeputeerde Van Muilekom op die vraag zal terugkomen. Op de vraag van mevrouw Bittich welke stappen er zijn gezet, verwijst spreker naar het statenvoorstel, pag. 6 en 7, waar concrete voorbeelden staan van stappen die zijn genomen.

FvD vroeg naar de kwalificatie van het college. Daar heeft hij zojuist het nodige over gezegd hoe dat moet worden geduid. Het moet beter en de organisatie moet anders worden ingeregeld bij grote projecten. Ook schetste hij de context van een groot complex traject waarin de dingen zijn gegaan, zoals ze zijn gegaan.

De heer Dinklo vindt de antwoorden van de gedeputeerde niet helemaal in overeenstemming met de vragen die FvD heeft gesteld. Eén van de vragen was welke kwalificatie de gedeputeerde geeft aan de geleverde prestatie ten opzichte van de prijs. De gedeputeerde gaf aan dat de Uithoflijn een complex project is en dat begrijpt hij. De accountant heeft bepaalde kwalificaties meegegeven. Zijn vraag is ook welke kwalificatie de staten geven aan de € 12,2 miljoen.

Gedeputeerde Strijk licht toe dat deze vraag door de gedeputeerde mobiliteit zal worden beantwoord. Hij heeft geduid dat GS hebben gekeken naar de melding van de accountant op onzekerheden.

De ChristenUnie wil iemand niet alleen op zijn blauwe ogen vertrouwen. Hij hoopt dat hij in zijn bijdrage duidelijk heeft aangegeven hoe GS zelf de analyse hebben gemaakt wat betreft de

verbeterpunten. Straks volgt de duiding van zijn collega hoe PS op de hoogte zal worden gehouden van de verbeterplannen. Op die manier kan worden bijgedragen aan het herwinnen van vertrouwen. Het CDA is van mening dat de jaarrekening teveel tekst bevat. Als dat minder kan, dan is het goed dat met elkaar te bespreken. In ieder geval moet er niet te weinig worden opgeschreven. Hij vraagt concreet welke paragrafen teveel tekst bevatten en waar het korter en bondiger kan. Hij ziet suggesties graag tegemoet.

De heer Wijntjes raadt de gedeputeerde aan de procesgang onder de loep te nemen, nl. hoe de jaarrekening tot stand komt. Hij heeft het zelf meegemaakt dat alle vakafdelingen werden geacht een bijdrage te leveren, maar dan wordt een jaarrekening wel erg omvangrijk.

Gedeputeerde Strijk vraagt of de vele tekst vooral in de financiële paragrafen zit of in de verantwoordingsparagrafen van de programmahoofdstukken. Het is handig wanneer PS hem dienaangaande meer richting meegeeft.

Mevrouw Hoek komt terug op haar eerdere vragen, met name als het gaat om de beloftes aan de voormalige U10 gemeenten.

De heer Janssen komt terug op een technische vraag van het CDA hoe de vernieuwing van de reserves wordt vormgegeven. GS lieten weten dat dit in de begroting terecht komt. De VVD vindt het belangrijk dat PS eerst met elkaar het gesprek over de kaders aangaat en dat een en ander pas daarna in de begroting wordt verwerkt. De accountant heeft in haar rapport veel over de reserves geschreven en dat sterkt de VVD in zijn opvatting. Hij vraagt om een reactie van de gedeputeerde.

Gedeputeerde Strijk geeft aan dat het college van GS bij de reserves altijd de onderliggende plannen doorlicht, hoe concreet die zijn en of er reserves kunnen vrijvallen. Bij de begrotingsvoorstellen voor 2020 zullen GS met voorstellen komen om bepaalde delen van de reserves te laten vrijvallen.

PS gaan op dat moment over de reserves.

De heer Janssen memoreert dat de VVD graag ziet dat PS eerst met elkaar de discussie voert over de kaders en uitgangspunten, gezien de grote wijzigingen. De vraag is bv. hoe reserves worden beoordeeld. De gedeputeerde wil dat kennelijk vooruit schuiven. Een goede gedachtewisseling in PS over deze kwestie is noodzakelijk, aldus de heer Janssen.

Gedeputeerde Strijk merkt op dat GS het door PS vastgestelde kader hanteren voor reserves. Dat is het leidend kader. PS kunnen bij de begroting beoordelen of eventuele dotaties of onttrekkingen, die worden voorgesteld door GS, voor PS acceptabel zijn. GS zullen daarover zeker met voorstellen komen.

De heer Eggermont vraagt nogmaals een reactie op het antwoord op de technische vraag van het CDA, nl. dat GS in november 2016 nog niet op de hoogte zouden zijn van de verandering van het besluit B&V, terwijl dat in maart 2016 in het Staatsblad was gepubliceerd.

Gedeputeerde Van Muilekom komt terug op de aan hem gestelde vragen. Gedeputeerde Strijk heeft duidelijk aangegeven wat er in de organisatie speelt, wat de pijnpunten zijn maar ook wat goed loopt in de organisatie en waar er goed werk wordt verricht. Spreker wil vooral ingaan op hetgeen er moet worden gedaan in de komende jaren. Het allerbelangrijkste is hoe het vertrouwen in elkaar weer kan worden teruggewonnen, het vertrouwen dat de ambtelijke organisatie de goede vragen krijgt, dat er voldoende medewerkers zijn om het werk (ook ten behoeve van PS) aan te kunnen en dat er

deskundigheid wordt ingeschakeld voor een goede uitvoering van projecten. Het gaat om vertrouwen vanuit GS naar de ambtelijke organisatie, vanuit PS naar GS en naar de ambtelijke organisatie: PS moeten goed bediend worden met de juiste producten. Naar zo'n situatie streeft hij in de komende jaren. GS hebben onderkend, na alles wat er gezegd is, dat er een stevige investering nodig is op een planmatige manier. De vraagstukken en werkprocessen moeten goed in beeld worden gebracht, evenals de aanpak. Vervolgens is dan de vraag of de provincie de juiste mensen in huis heeft om dat goed in te vullen. Ook kwam naar voren dat de provincie wel goede werkprocessen heeft, maar dat medewerkers zich niet altijd aan de regels houden die daarbij horen. Dat alles heeft te maken met cultuur en houding. Spreker heeft de nieuwe provinciesecretaris gevraagd om een verbeterplan te maken waarin alle wensen van GS tot zijn recht komen. Op 18 september a.s. zal er een nadere toelichting volgen op dat plan door de provinciesecretaris, waarna dat uitgebreid door PS kan worden besproken. Dat meerjarige plan moet planmatig worden gevolgd, ook door PS. Sommige acties kunnen al aan het eind van het jaar worden uitgevoerd, maar andere acties zijn pas over twee of drie jaar mogelijk.

De heer De Droog hoort een reflectie op een nog te maken plan. Inmiddels wordt er door PS al twee jaar gesproken over verbeteringen die noodzakelijk zijn. Wat zullen de bronnen zijn van deze plannen waar op wordt gebouwd?

Gedeputeerde Van Muilekom verwijst naar de vier verbeterpunten die in de jaarrekening 2017 zijn opgenomen. Ook aanbevelingen uit het onderzoeksrapport van de Rekenkamer worden meegenomen om de organisatie te verbeteren. Een aantal acties beginnen al te lopen.

Als voorbeeld noemt hij de structuurwijziging, die al een jaar geleden werd vastgesteld. Er wordt met 6 concernmanagers gewerkt en niet meer met een directie. Inmiddels zijn er 2 concernmanagers aangesteld. Op 18 september a.s. zal de commissie BEM worden geïnformeerd over termijnen, de aanpak en de investeringen als gevolg van dit plan. In die bijeenkomst wil hij graag met PS bespreken in welke frequentie de voortgangsrapportage naar PS moet uitgaan. Zelf denkt hij aan een halfjaarlijkse voortgangsrapportage, omdat er gedurende een half jaar daadwerkelijk stappen kunnen worden gemaakt waarover kan worden gerapporteerd. Hij wil daar graag over doorpraten met PS

De accountant stelde terecht dat niet de accountant PS moet informeren over incidenten in de organisatie, maar dat dit de taak is van GS. Medewerkers moeten GS proactief, open en transparant op de hoogte houden van projecten en ontwikkelingen daaromtrent, zodat PS adequaat door GS kunnen worden geïnformeerd. Verrassende en nieuwe ontwikkelingen moeten niet door een accountant worden gemeld: dat moet door GS worden gedaan.

Hij zegt de heer De Droog toe dat er op 18 september tijdens de informatieve commissie BEM nadere afspraken zullen worden gemaakt, bv. over de termijn van de voortgangsrapportage (3 of 6 maanden).

De heer De Droog geeft daarbij aan dat D66 een driemaandelijks voortgangsrapportage cruciaal vindt. Dat benadrukt de urgentie die PS bij deze organisatieverandering onderkennen.

Mevrouw d'Hondt wijst erop dat het h.i. niet alleen gaat om de frequentie van een kwartaalrapportage. In de Q-rapportages van de Uithoflijn waren altijd alle lichten op groen, dus dat betref geeft feitelijke informatie. Hoe meer PS bedolven wordt onder informatie, hoe minder zicht er is op feitelijkheden en hoofdlijnen. Zij sluit aan bij het voorstel van de gedeputeerde.

De heer V.d. Dikkenberg ondersteunt het betoog van D66. Zes maanden is een te lange periode om de voortgang van majeure projecten te kunnen beoordelen, zeker in de beginfase. PS moeten daar nadrukkelijk bij aangesloten zijn, zodat het vertrouwen over en weer kan worden hersteld. Ook hij is voorstander van een driemaandelijks rapportage.

De heer Westerlaken ondersteunt eveneens de inbreng van de heer De Droog. Vele veranderingen zijn al in 2018 in gang gezet en overzichtelijk aan PS gepresenteerd zijn. Het is geen moeite om per kwartaal in een dashboard aan te geven hoe ver veranderingen zijn. Hij benadrukt dat het niet slechts gaat om een structuurverandering, maar vooral om een cultuurverandering.

De heer Van Oort laat weten dat de ChristenUnie zich daar ook graag bij wil aansluiten.

De heer Eggermont deelt mede dat dit ook het standpunt is van de SP. Hij vraagt of PS daarover een notitie kan ontvangen, ter voorbereiding van de discussie op 18 september a.s.

Mevrouw Boelhouwer vindt dat er in de discussie sterk op één detail uit de reactie van GS wordt ingezoomd. Het signaal van deze commissie is duidelijk, nl. dat PS graag tijdig en goed geïnformeerd willen worden. Zij roept op om niet teveel stukken te gaan procederen, beter is het om regelmatige bijpraatsessies te hebben. Hoe dat moet vormkrijgen kan op 18 september worden besproken.

Gedeputeerde Van Muilekom is zich bewust van de wenselijkheid PS goed te informeren over ontwikkelingen. Hij wil de bijeenkomst van 18 september benutten om na te gaan hoe PS op een effectieve manier op de hoogte willen worden gehouden.

GS willen investeren in deze organisatie en dat moet op allerlei manieren, bv. met kennis en kunde, verbetering van systemen en de cultuur en dat alles het liefst met vaste medewerkers. Al is de arbeidsmarkt krap, er ligt een opgave dat functies, die de provincie op de langere termijn nodig heeft, zoveel mogelijk door vaste medewerkers worden ingevuld. Echter, als er geen vaste mensen in de arbeidsmarkt kunnen worden gevonden voor opbouw van de basis, dan zullen er tijdelijk toch medewerkers moeten worden ingehuurd.

Terugkomend op de suggestie van de SGP, laat spreker weten dat het zeker mogelijk is de integriteit coördinator voor een kennismakingsgesprek in deze commissie uit te nodigen.

CdK Oosters komt eveneens terug op de vraag van de SGP over de integriteit coördinator. In 2017 hebben PS het integriteitsbeleidsplan vastgesteld. Na zijn komst heeft hij geconstateerd dat dat een goed plan is, maar dat het nog niet volledig was en dat het plan ook nog niet volledig geoperationaliseerd was. Hij heeft de fractievoorzitters eerder laten weten dat hij met PS in het najaar wil bespreken op welke punten het integriteitsbeleidsplan kan worden aangevuld. Belangrijk vindt hij het dat dit plan in de organisatie gaat leven, en dat het vraagstuk rond integriteit regelmatig met elkaar wordt besproken. Op dat vlak heeft de organisatie nog een stap te maken.

Op de vraag van de heer V.d. Dikkenberg laat de cdK weten dat er inderdaad een integriteit coördinator is benoemd. Uiteraard kunnen PS met hem kennismaken.

Gedeputeerde Schaddelee komt terug op de vraag van FvD over het oordeel van GS over de € 12,2 miljoen. De accountant heeft laten weten dat zij na een uitgebreid en diepgaand onderzoek onvoldoende goede informatie heeft gekregen om een oordeel over de rechtmatigheid te kunnen

uitspreken. Het bedrag is voor een groot deel het resultaat van onderhandelingen die zijn gevoerd en waar de provincie Utrecht, de stad Utrecht en de BAM met grote teams bij betrokken zijn geweest. Kostendeskundigen hebben toen meegedacht over de vraag wat reële bedragen zouden zijn. Nu wordt hem drie jaar na tot standkoming van de deal om een oordeel gevraagd. Dat is bijna niet te doen. Z.i. moeten PS en GS heel dicht bij de tekst van de accountant blijven. Zij zegt dat zij, ondanks de vele informatie en het diepgaande onderzoek, daarover geen goed oordeel kan vellen. Voor hem zijn de aanbevelingen die de accountant daaraan heeft gekoppeld het meest relevant.

Sterk wordt ingezet op het versterken van de bedrijfsvoering en het verbeteren van processen. Zijn persoonlijke opvatting is dat dit signaal een ongelofelijke "wake up call" is.

Gevraagd werd door de SGP wat er gedaan is met de adviezen van de kostenexpert. Die adviezen zijn belangrijke input geweest voor de Directieraad en waren een bron voor de onderhandelingen daarna. Daarover wordt ook melding gemaakt in de verschillende verslagen van de Directieraad en de stuurgroep. Een relevante aanbeveling nu is dat dergelijke adviezen nog serieuzer moeten worden genomen en dat veel beter moet worden vastgelegd wat daarmee wordt gedaan.

Mevrouw Hoek stelde vragen over de aanwending van middelen van de BRU destijds. Die middelen zijn in 2019 onderdeel geworden van het nieuwe mobiliteitsplan. Daar zaten toezeggingen en plannen in die uit de BRU tijd stammen en die binnen het BRU hek vielen. Toen is gesteld dat zowel mee- als tegenvallers van die BRU plannen binnen dat BRU hek zouden moeten worden opgelost. Veel toezeggingen zijn in het mobiliteitsplan meegenomen. De financiële afronding daarvan vindt plaats bij de jaarrekening 2019.

De heer Dercksen vraagt of er tijdens een interne accountantscontrole is gekeurd naar het AD.

Gedeputeerde Schaddelee is zich er niet van bewust dat hij sprak over een interne accountantscontrole. Hij sprak wel over het rapport van de kostenexpert. In het AD zijn meerdere berichten over de provincie langsgekomen. Hij weet niet of daar ook een koppeling ligt met het rapport van de kostenexpert. Op verschillende momenten zijn er adviezen uitgebracht door kostenexperts en een deel daarvan zijn bij de onderzoeken betrokken. De suggestie was dat er niet goed zou zijn omgegaan met de adviezen van kostenexpert en dat deze in een la zouden zijn gelegd, omdat een en ander de provincie niet goed uitkwam. Hij heeft geconstateerd dat dat niet het geval is geweest. De adviezen zijn wel degelijk meegenomen en waren een bron voor de onderhandelingen, echter, een en ander is onvoldoende gedocumenteerd.

Gedeputeerde Van Essen komt terug op inhoudelijke vragen van de SGP, o.a. over het stijgend aantal zienswijzen van de provincie over ruimtelijke plannen van gemeenten en hoe die trend zich ontwikkelt. Hij heeft niet de exacte cijfers bij de hand, maar hij schat in dat het aantal zienswijzen nog steeds boven de norm van 5% ligt. De exacte cijfers zullen terugkomen in de jaarrekening 2018. Waar wordt dat door veroorzaakt? Hij antwoordt dat mogelijke redenen daarvoor zijn een uitgedund ambtelijk apparaat bij gemeenten op RO gebied, waardoor expertise verloren is gegaan. Tegelijkertijd is er sprake van ingewikkeld beleid voor gemeenten. De Omgevingswet biedt kansen om daarin een slag te maken. Gemeenten zoeken ook wel eens bewust de randen op. Hij wil er op wijzen dat de samenwerking tussen gemeenten en provincie heel goed is, dat constateert hij tijdens bezoeken aan gemeenten. Het gaat hier overigens wel om een indicator waarmee de provincie wat moet doen.

De andere vraag had betrekking op de energiebesparing en het aandeel hernieuwbare energie in de provincie. De provincie kan dat niet alleen beïnvloeden. De toename in hernieuwbare energie en

energiebesparing loopt breed achter op de doelen, niet alleen in de provincie Utrecht maar in heel Nederland. Om die reden is er door het Kabinet in samenwerking met provincies, gemeenten en maatschappelijke partners een klimaatakkoord opgesteld om die doelen in gezamenlijkheid te kunnen realiseren. De bijdrage van de provincie Utrecht is tot nog toe relatief bescheiden geweest. Een grotere rol is wenselijk en daar zet dit college ook op in.

De heer V.d. Dikkenberg komt terug op zijn eerdere vraag, nl. dat de middelen opgebruikt zijn terwijl de doelen niet zijn gehaald. Hoe kan men dat in de toekomst voorkomen?

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat er indicatoren zijn die de provincie 1 : 1 kan beïnvloeden. Echter, energiebesparing en toename hernieuwbare energie kan de provincie niet alleen beïnvloeden, zeker niet met het beperkte budget dat toen beschikbaar was, maar ook niet met het budget dat de provincie in de komende jaren heeft. De mogelijkheden om energietransitie te beïnvloeden zijn voor provincies beperkt. De energietransitie hoorde bij het programma Economie en daar was een bescheiden bedrag voor gereserveerd. Om de doelen te kunnen halen, waar men nu voor staat, is een grotere en actievere bijdrage van rijk, provincies, gemeenten, bedrijven en inwoners noodzakelijk is.

De heer V.d. Dikkenberg wijst erop dat het hier gaat om de stukken en de kaders van de provincie Utrecht. Kennelijk worden er parameters en getallen vastgesteld waar niet op kan worden gestuurd. Zijn vraag is waarom die dan zijn opgenomen in stukken van de provincie Utrecht. Waaruit leidt de gedeputeerde af dat een grotere inzet van de provincie nodig is om de doelen wél te kunnen halen? Hij adviseert deze parameter niet meer op te nemen in de begroting 2020 omdat daar toch niet op kan worden gestuurd.

Gedeputeerde Van Essen zet uiteen dat de aard van de indicatoren kan verschillen. Er zijn indicatoren die verplicht zijn en wellicht behoren de bedoelde indicatoren daartoe. Er zijn ook indicatoren die meer gericht zijn op de output van de provincie. Er zijn daarnaast indicatoren waar de provincie minder direct invloed op heeft, maar die wel nuttig zijn om ontwikkelingen te volgen. Onder die laatste categorie vallen bedoelde indicatoren. De buitenwereld vraagt van de provincie een intensievere bijdrage en gemeenten zitten daar op te wachten, zo blijkt hem tijdens gesprekken met wethouders. Zij vragen om een provincie die zijn rol pakt.

De cdK Oosters komt terug op de vraag van de PVV over de aangifte tegen de klokkenluider. Destijds werd overwogen om aangifte te doen. GS hebben PS in februari van dit jaar geïnformeerd dat dat niet zou worden gedaan maar dat men in gesprek zou gaan met de klokkenluider. Nog voor de zomer is het fractievoorzittersconvent geïnformeerd over het feit dat er in mei aangifte wegens lekken van stukken is gedaan. Het OM heeft dat in behandeling genomen en de provincie is in afwachting van de reactie van het OM. Uiteraard zullen PS over de uitkomsten daarvan worden geïnformeerd.

De heer V.d. Dikkenberg vindt het toch ongemakkelijk dat er nu geciteerd wordt uit een vertrouwelijk overleg, nl. dat van het fractievoorzittersconvent.

CdK Oosters wilde de heer Dercksen herinneren aan het feit dat hij bepaalde informatie al eerder had doorgegeven. Hij geeft in alle openbaarheid antwoord op de openbare vraag die de heer Dercksen gesteld heeft.

Gedeputeerde Strijk laat weten dat hij schriftelijk zal terugkomen op vragen over de wijzigingen van de subsidie vanaf 2019, de juridische status daarvan en of de provincie bij de vaststelling van de begroting 2017 in november 2016 al wist van de wijziging B&V. Ook zal hij terugkomen op de vraag van de heer Dercksen hoe de subsidie ontvangende partijen moeten gaan rapporteren, c.q. of daarin veranderingen worden aangebracht.

Voorts geeft hij een persoonlijke nota wat betreft het werk van EY en de ambtelijke organisatie als het gaat over de jaarrekening 2017. Het was een lang traject. Eerder zette hij uiteen dat er in de organisatie veel te verbeteren valt, maar hij heeft ook gemerkt dat een kleine groep mensen in de financiële kolom met veel gedrevenheid, passie en met doorzettingskracht is blijven werken aan de jaarrekening 2017. Vele avonden en weekenden werk zijn daaraan besteed. Dat gold overigens niet alleen voor de eigen ambtelijke staf, maar ook voor medewerkers van EY die hier voor vakanties hebben verzet. Hij wil daar zijn respect voor uiten.

De heer Dercksen komt terug op de herijking van de structuur. Hij vraagt gedeputeerde Van Muilekom om een heldere schriftelijke analyse hoe het komt dat PS geen zicht hebben gehad op de financiële huishouding in het provinciehuis. Waar heeft dat op vastgezeten? Hij wil daar graag een analyse van ontvangen. Komt dat niet boven tafel, dan dreigt er een herhaling van het probleem. Voorts gaat hij ervan uit dat er met de twee medewerkers van de projectorganisatie De Uithof nette financiële afspraken zijn gemaakt. Zij zijn onderwerp geworden van een publiek debat in de media en om die reden heeft gevraagd of de provincie naar hen toe ook een immaterieel gebaar kan maken.

Gedeputeerde Van Muilekom licht toe dat begin van dit jaar is besloten tot een structuurwijziging omdat de organisatieontwikkeling niet was afgerond. De directielaag is komen te vervallen en werd vervangen door een laag concernmanagers. Voor complexe projecten van de provincie, waar meerdere disciplines bij betrokken zijn, zal er voortaan opgavegericht moeten worden gewerkt. De rollen en taken moeten goed worden ingevuld en PS en GS moeten goed over de voortgang worden geïnformeerd. De organisatiewijziging is per 1 september ingegaan en de nieuwe medewerkers komen langzamerhand binnen. Hij heeft er alle vertrouwen in dat dit goed gaat lopen

De heer Dercksen komt terug op zijn vraag om een analyse te ontvangen, waarom PS zijn controlerende taak niet konden uitvoeren omdat zij geen zicht hadden op de financiële huishouding in het provinciehuis en dus ook niet op de aard en de omvang van de problematiek in de financiële afdeling. Die informatie is voor hem essentieel.

Gedeputeerde Van Muilekom neemt deze laatste vraag mee naar de bijeenkomst op 18 september. Wat betreft de vraag van de heer Dercksen over de twee medewerkers van de projectorganisatie laat de gedeputeerde weten dat GS daarover niet hebben gesproken. Hij zal daar op terugkomen.

De heer Dercksen gaat ervan uit dat hij de reactie van de gedeputeerde zal horen in de komende PS vergadering.

Mevrouw De Haan komt terug op de vraag van de PVV hoe transparant de informatievoorziening richting PS moet zijn. Dan gaat het er om dat ook de zaken die niet goed gaan worden gemeld en dat daarover op een open manier verantwoording wordt afgelegd. Naast de structuurwijziging ziet zij dit ook als een kans om de governance goed te borgen. Worden PS optimaal geïnformeerd? Kunnen PS zijn controlerende taken goed uitvoeren? Zij verwijst naar de statenvoorstellen over de deals. Niet voor niets zijn er partijen die scherp zijn over de governance omdat juist dat één van de punten was

die in dit huis niet goed liep. Governance is een breed thema en ziet toe op de vraag of PS op alle domeinen en in alle statenvoorstellen en statenbrieven op correcte wijze worden bediend. Zij waardeert het dat het gehele college van GS vanavond aanwezig is in deze commissievergadering.

Gedeputeerde Van Muilekom memoreert dat GS hebben uitgesproken zo open en transparant mogelijk te willen zijn. Hij wil de handschoen oppakken om dat zo goed mogelijk te doen. Een diepgaand gesprek over de vraag waar het mis is gegaan, is inderdaad wenselijk. Het is zaak dat er goede verbeteringsafspraken worden gemaakt.

De heer De Brey heeft gevraagd of in de nieuwe jaarrekening ook een tekst kan worden opgenomen over de economische ontwikkelingen in Lage Weide, zoals is gedaan in de huidige jaarrekening over de ontwikkelingen in het USP. De VVD vindt het een goede zaak wanneer over de Lage Weide een dergelijke paragraaf in de jaarrekening 2018 en daarna wordt opgenomen. Gedeputeerde Strijk weet niet of dat nog mogelijk is voor de jaarrekening 2018. Hij zegt toe dat hij vanaf nu dat punt zeker gaat oppakken.

Mevrouw Groen komt terug op de aanbeveling van de accountant om periodiek te gaan afsluiten. Zij gaat ervan uit dat bedoeld wordt: een periodieke afsluiting van de financiële administratie. Hoe kijkt het college daar tegenaan? GroenLinks vindt dat een goed advies van de accountant en hoopt daar op enige termijn over in gesprek te gaan met GS en PS.

Gedeputeerde Strijk is een groot voorstander van een maandelijkse afsluiting, niet om maandelijks een maandrapportage op te leveren, maar om te kunnen overzien hoe het met de balansposten staat en hoe het met stromen loopt. Daarvoor is een maandelijkse afsluiting wenselijk. Dat is een intern proces omdat dit helpt bij de interne beheersing. Dat overzicht is niet voor PS bedoeld. Hij geeft aan dat deze verbeterpunten nog niet volgende maand kunnen worden gerealiseerd maar het betreft hier een aanbeveling van de accountant die zeker in de komende tijd zal worden opgepakt.

Mevrouw Groen begrijpt dat het vooral om een interne rapportage gaat. Wil de gedeputeerde nadenken over de vraag of PS daarover wel tussentijds een keer kan worden geïnformeerd? Het CDA vroeg om een jaarverslag met minder tekst en de accountant gaf aan dat PS met minder verrassingen moet worden geconfronteerd. Een regelmatige financiële afsluiting en het regelmatig checken van de balans richting inhoudelijke afdelingen kunnen helpen om vroegtijdig te onderkennen waar verrassingen aan het ontstaan zijn en waarover PS wellicht geïnformeerd moeten worden. Dat voorkomt extra debatten in PS en lange teksten in de jaarrekening.

Gedeputeerde Strijk volgt deze benadering volledig. Een interne financiële afsluiting zorgt voor beter in control zijn en voor een betere beheersing van de financiën. Komt daar tussentijds informatie uit naar voren die vraagt om een actieve melding aan PS, dan zal hij PS daarover uiteraard informeren. Hij wil wel vasthouden aan de reguliere rapportages in de P&C cyclus, zoals daarover is gesproken in het coalitieakkoord.

Mevrouw Bittich vraagt wanneer de periodieke financiële afsluiting van start gaat. Het scheidt vertrouwen wanneer dat snel wordt opgepakt.

Gedeputeerde Strijk memoreert dat er op 18 september een informatiebijeenkomst gaat plaatsvinden waarin wordt ingegaan op alle aanbevelingen van de Rekenkamer, Integis en de

accountant. Daarbij zal ook worden aangegeven hoe daarover zal worden gerapporteerd richting PS. De periodieke financiële afsluiting is één van de vele aanbevelingen en daar loopt hij nu niet op vooruit. Dat wordt meegenomen in de afspraken hoe PS op de hoogte worden gehouden van de voortgang van de verbeteringen.

Mevrouw Groen begrijpt dat het gaat over de afspraken die op 18 september a.s. aan de orde zullen komen. In dit verband onderschrijft zij ook de eerdere inbreng van mevrouw De Haan.

De voorzitter rondt de discussie af met de mededeling dat deze commissie op 18 september a.s. opnieuw zal vergaderen o.a. over de organisatieontwikkeling.

Het debat over de jaarrekening zal plaatsvinden in de Statenvergadering van 25 september en het voornemen is daarover een buitencategorie debat te houden.

3. SLUITING

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de vergadering.